

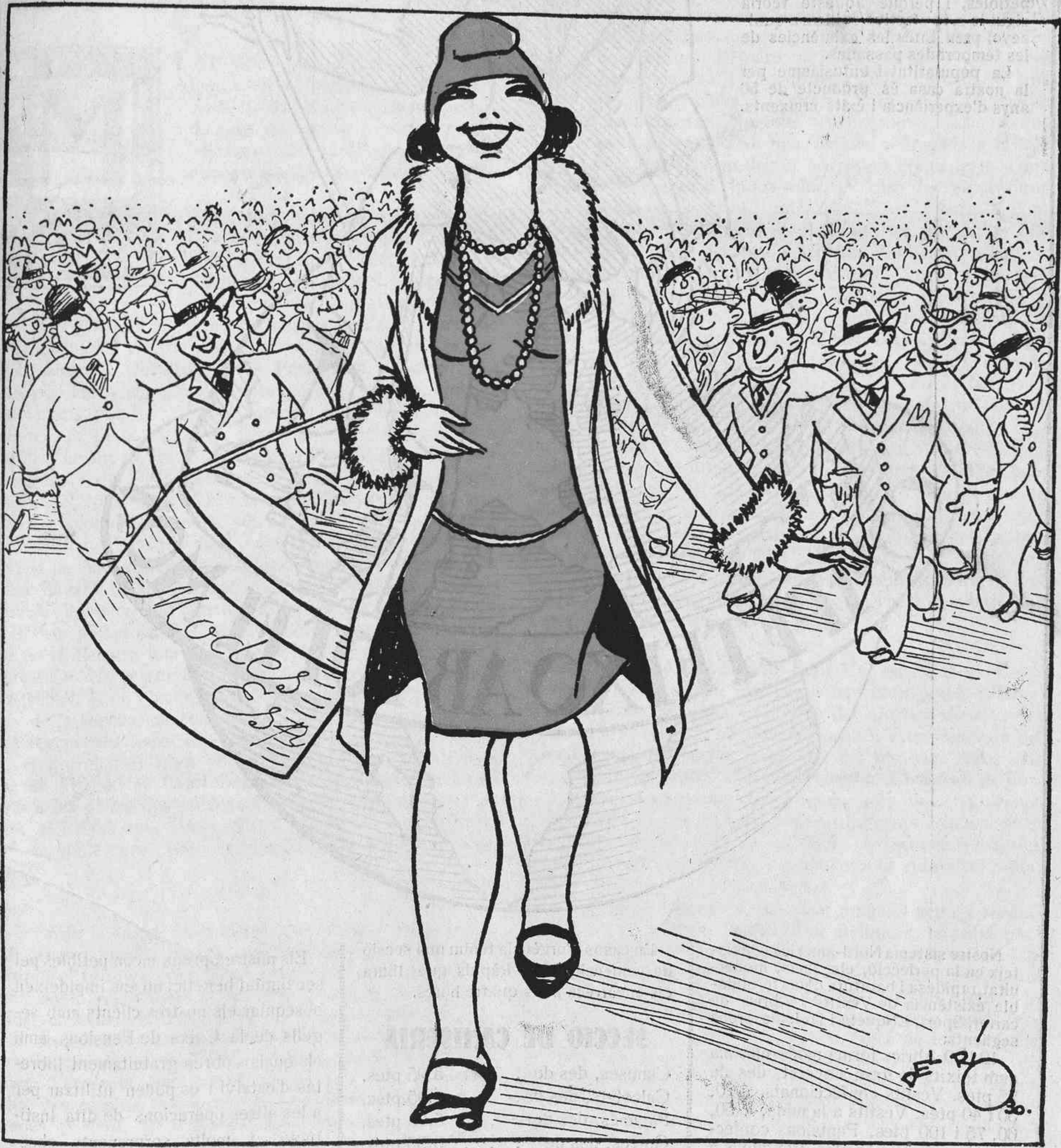
9-8

Barcelona, 12 de desembre 1930

L'Esquella de la Torratxa

ANY LIV - 2684 - 15 cts. - Atrassats, 30

Santa Llúcia Republicana, patrona de les modistes barcelonines...

—Si em pogués posar aquest barret ¡que en tindria d'èxit!

Casa BASTIDA

Passatge de Gràcia, 18
i Coris, 611-Telèfon 15247

Som els primers que hem popularitzat les més distingides creacions en l'art del vestir a preus incompetibles, i perquè aquesta teoria sigui lo més efectiva saldrem a qual-sevol preu totes les existències de les temporades passades.

La popularitat i entusiasme per la nostra casa és producte de 50 anys d'experiència i èxits creixents.

**Gran Basar de Sasfreria
i Camiseria, Sistema
Nord-Americà
i a preus de liquidació**

Nostre sistema Nord-americà consisteix en la perfecció, elegància, modernitat, rapidesa i baratura d'una formidable existència de Vestits i Abrics de carrer, Sport, Etiqueta i Dol, als preus següents:

10.000 Abrics forma moderníssima amb teixits de gran novetat, des de 25 ptes. Vestits confeccionats, a 20, 30 i 40 ptes. Vestits a la mida, a 50, 60, 75 i 100 ptes. Pantalons confeccionats, a 5, 10 i 15 ptes. Pantalons a mida, a 20 i 30 ptes.

En casos d'urgència tenim una secció de confecció Ultra Ràpida que lliura els encàrrecs a les quatre hores.

SECCIO DE CAMISERIA

Camises, des de	3,95 ptes.
Calçotets, des de	1,95 ptes.
Païames, des de	5,95 ptes.
Gorres, des de	0,95 ptes.
Capells, des de	7,95 ptes.

Els nostres preus incompetibles pel seu limitat benefici no ens impideixen obsequiar els nostres clients amb segells de la Caixa de Pensions, amb els quals s'obren gratuïtament llibretes d'estalvi i es poden utilitzar per a les altres operacions de dita Institució, i molts sorprenents obsequis.

NOTA: Els de fora de Barcelona podran servir-se de la nostra casa trametent-nos 50 cèntims en segells i rebran els nostres catàlegs, figurins i un sistema especial per a prendre's la mida

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

MIGDIA. Les Rambles, fins aquella hora, han estat el bressol de senyoretetes sense feina, de passejants ganduls, de gent que passa i que no sap on va, però que va de pressa, de minyones que s'han retardat per l'hora del dinar. De cop i volta surten pels carrers vorans unes noietaes rialleres i cridaneres. Omplen les Rambles, el carrer de Pelai, el carrer de Salmeron, les Rondes. Pugen, baixen. S'endinsen cap als carrers vells

de l'antic *gheto* o cap a les cantonades de l'antic barri del Pedró. Omplen els tramvies que van als suburbis i es barregen amb els treballadors del Port, amb els oficinistes, amb els dependents, amb els senyors del jutjat, amb els funcionaris públics... Elles, aquestes noies rialleres i cridaneres, és l'únic esclat de joventut i d'entusiasme de la Ciutat. Davant de les cares tristes i dramàtiques dels descarregadors del Port, de l'esperit gris i deslluït dels oficinistes, del color groc dels rostres judicials, aquestes modistes, explotades, vexades, són l'únic element de joventut de la Ciutat. Treballen matí, tarda i, mantes vegades, nits, perden la vista davant de l'agulla i les teles magnífiques, passa davant d'elles la processó de les vanitats i senten l'enveja de veure com aquells vestits que els anirien tan bé a elles no poden dur-los, no els podran dur mai, a menys que no es llecin a una vida pecadora i lamentable, trista i grotesca, o els caigui la sort de ben maridar-se. Treball, dur treball. I, no obstant, quan surten al carrer, obliden el reny de la segona, els crits de la primera, la feina feixuga o carregosa, les hores extraordinàries, la manca de llibertat, el dur deure; i, en posar els peus al carrer després d'haver dibuixat els llavis amb un vermell sagnant i haver posat a les galtes uns pólvors i haver-se passat un cop de pinta, són totes unes altres. Riuen, riuen, riuen. Potser tot això és molt cursi, però la cursileria és, ara, una fotografia.

* * *

Tres de la tarda. Han dinat. Potser han tingut temps de llegir una novella d'amor o un fulletó sagnant. Es tard. Ferdran el tramvia. Van plens, atapeïts. Torna la gent del dinar cap a repartir-se en les tasques de la tarda. Han oblidat el somriure. Tenen com un signe de fatalitat. Esperen unes hores més de treball. El color del vermell dels llavis ha perdut la seva força d'abans. Estan neguitoses. Temen l'arribada amb retard, el reny, el crit, potser la multa. No escolten, no senten la paraula atrevida, mantes vegades grollera, del transeünt que s'acosta a l'orella per a dir-los un comentari suggerit en passar. No s'adonen que un passejant, amb el nas goterós, en passar, les ha cespullat amb un cop d'ull perfectament selvatge. Ja són

a la casa. Pugen, corren. Ja han entrat. Es l'hora exacta. Respiren. El treball les espera.

* * *

Capvespre. Han acabat la tasca. Es un dia qualsevol. Un xicot espera a la cantonada tot llegint un diari qualsevol de la nit. Es un promès hipotètic. Sembla que va de debò. Qui sap! Passeig en góndola d'illusió. Agafats del braç. Camí de casa. El pare, la mare o el germà són unes feres. Cal anar alerta. Hi ha un petó a la cantonada. O una estreta de mans furtiva a la porta. Serà aquest l'home de demà o un altre més. No totes tenen promès. N'hi ha que surten camí de casa, amb una novella rebregada a la mà. Pugen al tramvia i van llegint les ratlles cremadores d'una novella, generalment, poca-solta. A casa les espera una altra novella, i una altra, i una altra. Es una hora de conversa familiar o de veïnatge. Es conta tot. Es sap el que li passa a la veïna del segon primera, o el que va succeir a aquella noia que havia anat a estudi i que ara fa anys s'embarcà cap a Buenos Aires. Il·lusions, vaguetats. Pot haver-hi un canari a la casa que quan arriba la noia ja dorm, o una vida misteriosa i vulgar. Tot és estret i petit, angoixós i miserable. Les penes passades i les penes futures es barregen amb les presents. La vida no és tan dolça com sembla. La vida no té les facilitats del cinema, en què quasi sempre arriba l'indult en el moment que van a matar la víctima. Cal passar aquestes penes. Cal viure-les. El treball, potser, mantes vegades, es pren com un oblit, com una renunciació. Hi ha l'enveja dolça per l'amiga que té relacions més o menys formals i potser el goig d'ésser lliure quan se sap una malifeta. Són unes hores grises, aquestes en què es topa amb els dos ambients. Aquell en què es preparen les robes per a lluïments ignorats, i el d'aquesta llar sense color en la que es viu i es menja poc a poc, adonant-se que la vida passa.

* * *

Matí. Un sol tebi. Fred o calor. Cal espabilar-se. Costa de desvetllar-se, perquè els somnis han estat pesats i llargs. L'aigua freda refà. Un cafè amb llet ajuda a distreure la gana fins al migdia. La novella torna a ésser agafada del recó i torna a ésser la companya del tramvia. Avui s'ha d'acabar aquell vestit, s'ha de fer vetlla. El treball és dur. Les altres companyes van i vénen amb una regularitat d'illusions i de desigs que semblen diferents i cauen en el mateix sarró. La vida no és fàcil. Ho sembla veient-les riure. Es tard. Cal córrer. Es comença la vida altra volta.

* * *

Modistetes. Mercès a un xicot amable, actiu i cordial que es diu o es fa dir Domènec de Bellmunt, ha estat possible que a Barcelona prengui carta de naturalesa la festa de les modistes. Ja era hora. Calia fer-ho. Una festa major de modistetes que fos alegre i riallera, que no fes tuf de cosa trista i ennegrida. Era massa grotesc i ase aquell festival dretista dels que volien que la festa de les modistes fos com uns jocs florals hispanoamericans o l'apertura de curs dels Amics del País. Salteu, vincleu-vos! El dia és vostre. Ben vostre. Avui els guàrdies urbans us faran un somriure amical quan la vostra entremaliadura desfaci una mica la serietat del ritus ciutadà.

FRANCESC MADRID

FI I RESISTENT

Davant d'un grup d'amics, Valls i Taberner explicava amb entusiasme les característiques que ha de tenir el futur gran diari òrgan d'"Unió Catalana".

—Serà un diari — deia resumint — que vindrà a satisfer una necessitat general.

—Aleshores — va indicar-li un dels que l'escoltaven — l'hauréu de fer d'un paper fi i resistent...

NO ES POSSIBLE

Els assumptes generals de l'Ajuntament els solen rescoldre els funcionaris competents. Els alcaldes, va sense dir, no hi entenen res: firmen, i prou.

El comte de Güell — excellent cariatide barroca del frontis municipal — no fa generalment ni això, sinó que simplement delega.

De tant en tant, però, sent velleïtats de comprovar la seva autoritat. La causa és sempre transcendental: una

— Pobres modistes, tant que costa de fer un vestit!

—Però més costa de pagar-lo,

catifa sense espolsar, una bombeta fosa, un urbà sense afaitar...

L'altre dia fràctava d'una qüestió igualment important amb un alt funcionari. El nostre batlle semblava meditar profundament.

—Tinc una idea! — exclamà de sobte amb el rostre radiant.

Però el funcionari, obrint uns ulls com unes taronges, preguntà astorat:

—Voleu dir, senyor comte?

LES MODISTETES I LA VISTA

Com les modistetes celebren llur festa el dia de Santa Llúcia: una festa solemne i transcendental a pesar dels crits i les rialles. Tan solemne i transcendental, que fins em sembla recordar que un any—no sé si el passat—no pogué celebrar-se gràcies a la intervenció del governador Milans del Bosch.

Pel fet aquest de celebrar la festa el dia de Santa Llúcia són llucietes les modistes barcelonines. Com són catari-netes les parisenques, que la celebren el dia de Santa Catarina.

Virai no ha de fer avui, en aquestes pàgines, un elogi càlid i efusiu de les modistetes barcelonines. Suposa que d'això ja se n'encarregaran altres escriptors més eixerits i amb menys mals de cap.

Altrament, Virai no pot ocupar-se de coses frívoles. Si avui dedica aquest glossari a les modistetes—que, per altra banda, tenen tota la seva simpatia—, és perquè pensa desviar-lo vers un aspecte més seriós, i perquè aquesta setmana les modistetes són l'actualitat, com altres setmanes ho han estat la vaga, el pistolisme, la crisi del teatre, les rucades de qualsevol crític (?) dels que aquí patim com un càstig, les atzagaiades d'un governador, etc., etc. Virai és esclau de l'actualitat. Creieu que prou pena en té.

Virai sols escriu aquest glossari per a estranyar-se que les modistetes hagin triat per patrona Santa Llúcia. Es clar que, en matèria de sants, Virai no és pas una autoritat. No entén per què Sant Pancràs ha d'ésser el patró de la feina, ni Sant Antoni el dels paletes, ni Sant Roc el de la ràbia, ni la Puríssima la de la infanteria. Quina relació té la Puríssima amb uns homes que viuen en una caserna i surten de tant en tant a fer maniobres de tir. I quina relació pot haver-hi entre Sant Roc i els que pateixen mal de ràbia? I entre Sant Antoni, que feia penitència a la Tebaida, i un corb li duia cada dia el pa—aquesta mena de corbs ha desaparegut per sempre—, i els paletes, que si volen tenir pa cada dia se l'han de guanyar treballant en cases que mantres vegades s'ensorren?

Però la vida dels sants i la seva relació amb els humans és un misteri inexcrutable. Per això no pretenem explicar-nos el perquè les nostres modistetes, que han de tenir tanta vista, han escollit per patrona una santa cega, una santa que té els ulls al plat.

VIRAI

DEPORTS

Ara no us penséssiu que l'Athlètic ho hagués fet malament, no. Es senzillament, que el Barcelona ho féu molt millor. Com poques vegades.

Ja hi tornem a ésser. Vol dir que ha començat el Torneig de lligues, segona part del campionat regional, el qual té per objecte allargar indefinidament el campionat i anar escurçant, indefinidament també, les butxaques dels que paguen. Perquè el futbol és "esport"... per part dels que en parlen durant tota la setmana per les taules dels cafès, i "ciutadania", a l'hora de pagar.

Bé. El Barça va clavar la gran palissa a l'Athlètic de Bilbao. El cabasset, companys, el cabasset! Ja era hora! Els "leones del Norte" que només fent una guanyota i ensenyant els atuells de mastegar guanyaven els partits, han vingut ací a deixar-se'l omplir. El cabasset! I als "leones",ampions! Mmmm!... Em sembla que el paper del Nord va de baixa. En

el terme de dues setmanes, dues derrotes. La primera, d'En Paulino, la qual ni els de la boina s'atreverien a protestar. (Només la protestà un redactor d'"El Diluvio", que deu haver après de boxa llegint un tractat de ballar el tango). I la segona, aquesta de l'Athlètic, la qual encara fou obtinguda per més punts que la d'En Carnera.

El Barcelona guanyà per cames, és a dir, per velocitat, i perquè sembla que tornem al temps antic. Hom prescindí del joc individual, de la mania d'acumular tot el joc al centre del quintet atacant — la qual cosa, sempre que s'ha fet, ha estat per a major lluïment i comoditat de "magos" i "divos" i en perjudici de l'equip i del campionat —, fent jugar els extrems, i àdhuc deixant-los prendre la iniciativa quan es tractava de desbordar al defensa contrari. Oh! els temps de l'Alcàntara!

Sagi Barba i Diego se'n cansaren de demostrar com els extrems, en un equip de futbol, serveixen per tantes o més coses que pot servir un "mago".

¿en Llorenç? Immens! Aquell porter tant petit, com ha crescut! Semblava nou.

L'Arocha i en Bestit també es llüïren.

En fi, tots. Si el Barcelona continués la ratxa iniciada el diumenge, es menjaria el torneig de lligues com un carmello.

Així com el Barcelona va guanyar, l'Europa va perdre, a Santander. Ja hi estem tan acostumats, que és allò. ¿Una vegada més, "que importa al Mundo"? Consti que no ens referim al "Deportivo", sinó a l'altre, al de l'afició. També va tornar a perdre l'Athlètic a Madrid. Encara venien tous de la pallissa de Barcelona. Això explica, junt amb el ràpid desplaçament, la segona derrota, menys coent que la primera, però.

Per no ésser menys que l'Europa, també va perdre a Madrid, l'Espanyol, jugant amb el R. Madrid. Això és companyerisme!... i no voler ésser menys que l'Europa!

El Barcelona, com que encara no en tenia prou d'haver apallissat, diumenge, al campió, dilluns va celebrar un partit amistós amb el Sabadell. I el va guanyar.

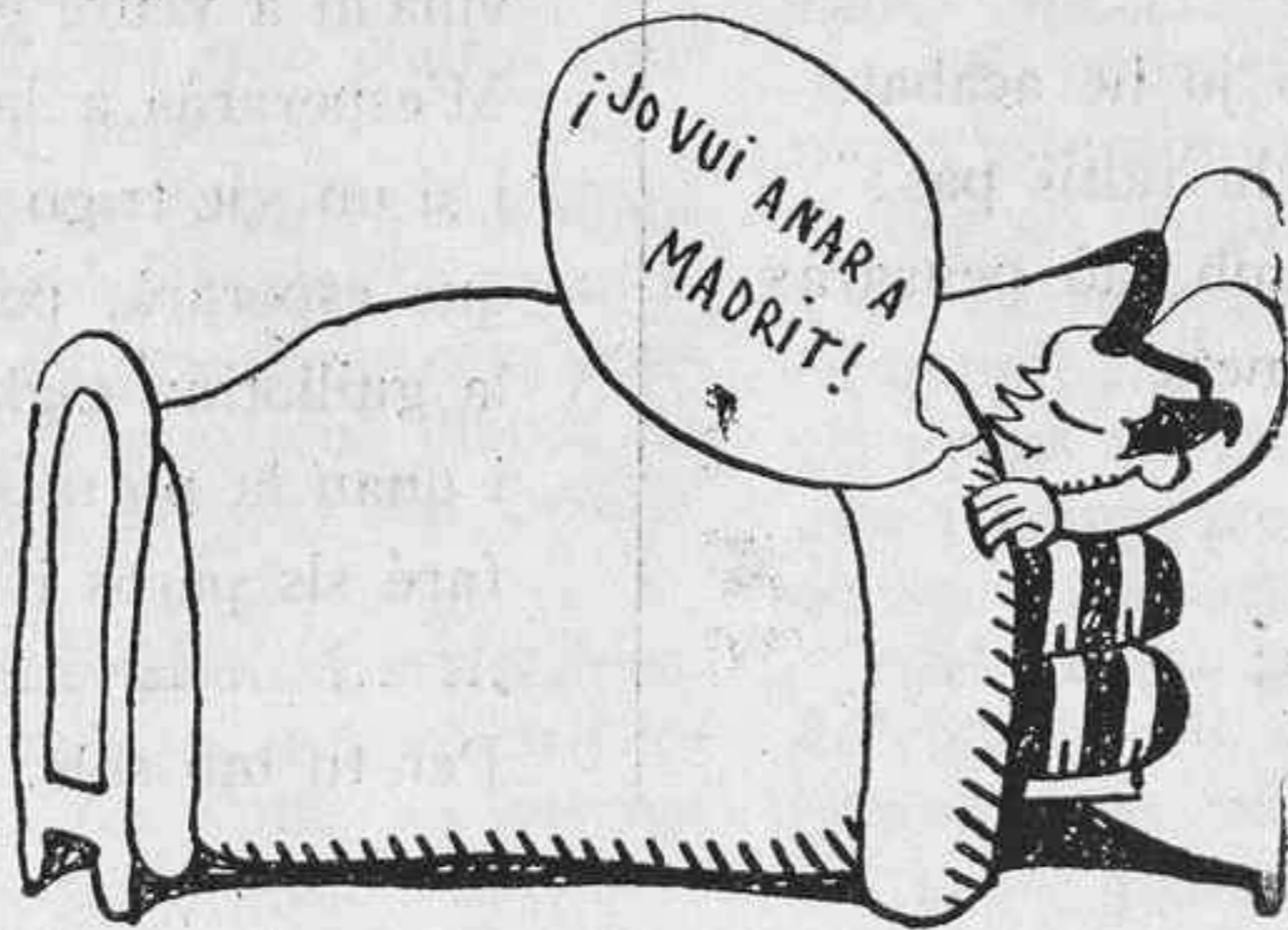
Tant com va jugar excel·lentment diumenge, dilluns ho va fer al revés. Jugar d'amic deu voler dir una cosa per l'estil d'ajure's a l'herba i posar-se a roncar. Els pocs que van fer el sacrifici de dinar a primera hora per tal d'assistir-hi, se'n devien penedir.

I ara parlem d'En Sami. Sembla que està malalt, que pateix unes neuràlgies molt fortes a conseqüència de les quals no pot jugar.

Aquesta és la versió oficial, de la qual, si algú es permetés dubtar-ne, veurà que va acompanyada del certificat d'un metge — que es diu Travieso. — Després d'haver-ho vist, hom no té altre remei que el de quedar convençut.

Molt bé. En Sami, que se'n vol anar a Madrid a fer companyia a En Zamora, vol que el Barcelona li doni la baixa, el Barcelona no la hi dona, i ell agafa neuràlgies més o menys certificades.

Aquesta és l'altra versió, que té l'avan-

tatge d'ésser més acostada a la veritat del que ho és l'anterior.

Trobem que En Sami té raó. A Madrid hom li ofereix el taulell d'un bar. Ací, quan hi va s'ha de posar dalt d'un tamboret i al davant. Em sembla que no

hi pot haver cap mena de dubte al moment d'escollir. A més a més d'aquesta col·locació, li ofereixen un lloc a les files del Madrid, i "maleta, pa qué te quiero"! En Sami té formigons als peus, els quals se n'hi en van tots sols cap a l'estació de França. ¿Per què no li fan la baixa

"Otro sí". El Badalona, diumenge va jugar amb el Júpiter al camp d'aquest i va perdre. L'endemà ho féu al seu i li omplí el cabasset. Vuit gols; no més.

Es tractava, però, d'un partit amistós en el qual s'hi jugava una copa.

BOMBA FINAL. La inauguració de la "Penya Redó" a can Martri.

Diumenge, a les deu de la nit, fent una nit de pluja, trons i llamps, esgarri-fosa, s'inaugurà solemniament, a can Martri la penya d'aficionats de futbol dedicada a aquest jugador, amb un lonx.

Pastes, xampany, soroll, xibarri, recitada de versos pel company Magre, especialista en representar, un cop cada sis anys, el "Nuevo Tenorio", i molta barrila. Les autoritats esportives badalonines, estaven representades per En Manolo Santillana, l'acreditat estanquer del davant, i el seu "suetter" blanc amb mostrejats cubistes de sang de "toro". En Manolo, en un rapt de generositat incomprensible, féu ofrena als concurrents d'una caixa, plena, de "Fàries". (La concurrència es va enternir), i de passada demanà el seu ingrés com a soci a la Penya. Les rialles més grasses les feia En Quirze.

Un servidor no hi era. Plovia massa. Però, en canvi, hi tenia família que em representava. La casa, o sigui el bar, obsequià la concurrència amb xampany abundant. Set ampolles per cap, les quals, a raó de cinquanta concurrents, fan la respectable quantitat de tres-cents-cinquanta ampolles, i amb dos quilograms de pastes assortides i del dia, igualment per cap El temporal de fora era compensat per l'alegria que regnava a la Penya. Ens diuen que té per objecte anar a celebrar costellades amb allioli de tant en tant. Si és així, ens en farem. Si no, que ens esborrin. El futbol ja està bé. Però un cop a la setmana. No pas cada dia, com una obligació.

GOL-KIK

M'esperaràs a la porta ⁽¹⁾

Com tots els dies en plegar
del seu taller, la va trobar
a la Bastilla aquell migdia;
i com que ell era ben plantat,
la modisteta, de bon grat,
no refusà llur companyia.

—En un taller treballo jo;
i vostè, on? — diu ella, interessant-se;
ell li respon: —No tinc col·locació;
m'han despatxat, avui, del banc de França.

—Doncs, si tu vols, demà, quan plegaré,
vina a esperar-me al vespre al meu taller.
M'esperaràs a la porta; no hi faltis pas;
i si un xic trigo a sortir, amb raó pensaràs
que abans de plegar la modisteta
s'haurà de fer un xic la toaleta,
i quan la porta s'obrirà,
fresca i gentil la trobaràs;
per tu tan sols, per tu serà.

En complir els vint anys, va ésser cridat
com tots els nois d'aqueixa edat
per anar a servir la mare França.

I contrariat profundament,
s'incorporà a llur regiment,
i va marxar amb gran recança.

Fou destinat lluny de París,
passant tres anys d'horrible melangia;
sols de tant en tant era feliç,
quan de la noia algun diner rebia.

Però un bell matí, va escriure-li el soldat:

—Vina a cercar-me, que jo ja he acabat.
M'esperaràs a la porta; no hi faltis pas;
i si un xic trigo a sortir, amb raó pensaràs
que abans de deixar la baioneta
m'hauré de fer la toaleta;
i quan la tropa marxarà
el teu amant content veuràs;
per tu tan sols, per tu serà.

—Com sóc feliç — el noi va dir,
mentre el tren, fent son camí,
a la gran urbs els apropava.

—Tornaré a veure el meu París,
els amics meus, i el niu feliç
del nostre amor! Quant l'enyorava!

—Escolta: vui dir-te la veritat.
Contempla'm bé; tinc l'aire d'una obrera?
El meu taller fa temps que està tancat.
Ja et pots pensar què faig, d'eixa manera.
A tots els teus companys pots preguntar
i observa'ls bé quan vegin que demà
m'esperaràs a la porta; no hi faltis pas;
i si un xic trigo a sortir, amb raó pensaràs
que abans de plegar l'ex-modisteta,
s'haurà de fer un xic la toaleta;
i quan la porta s'obrirà,
gentil com mai la trobaràs;
per tu tan sols, per tu serà.

Però era un bon cor, i ell li va dir:

—No hi tornis més, que em fa patir
aquella casa maleïda.

Ara et precisa molt diner;
doncs bé, per tu jo el trobaré;
però em juraràs deixar eixa vida. —

Amb uns apatxes es va unir,
i fou sa testa un dia reclamada.

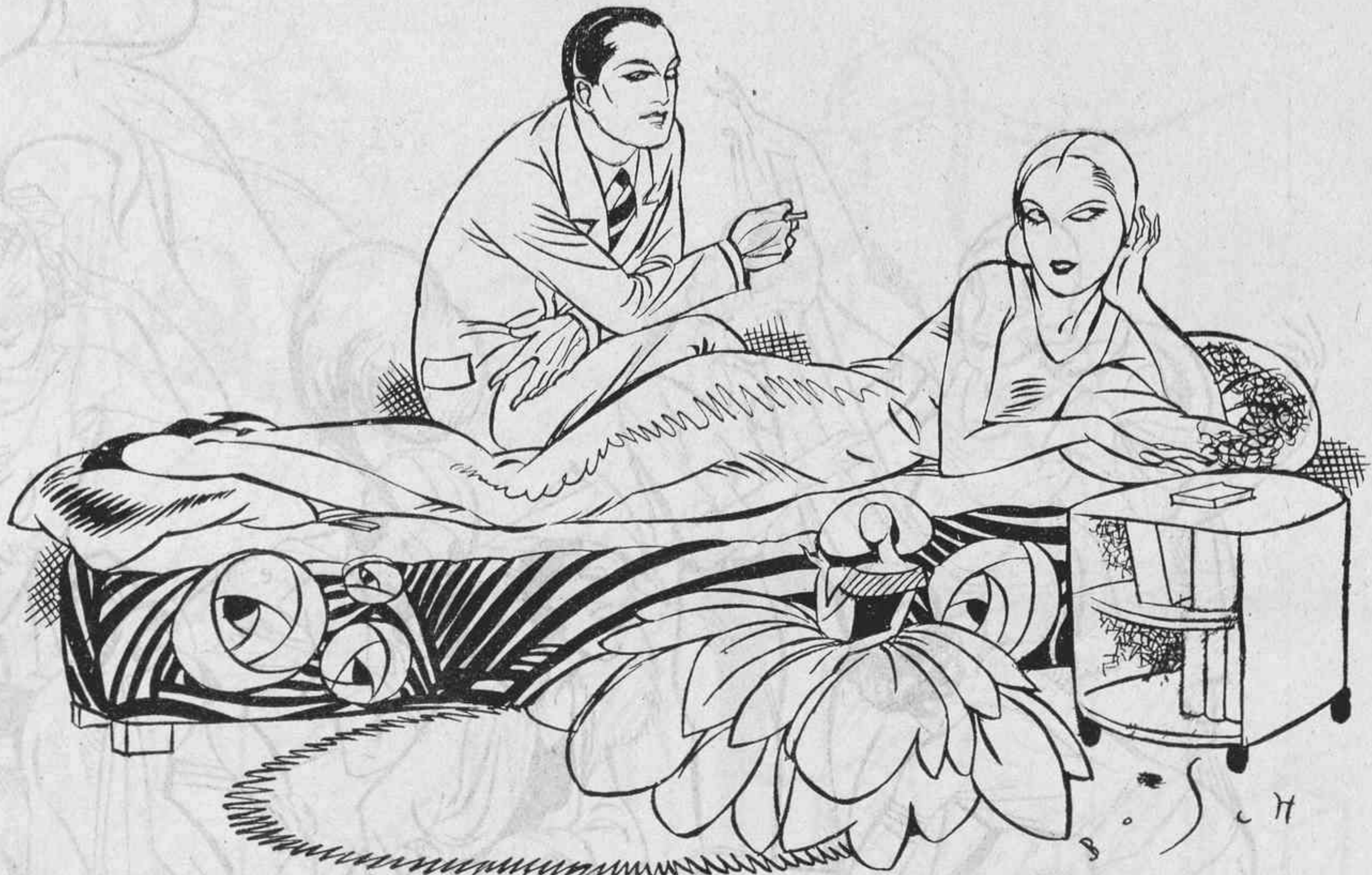
Serè i valent el jorn ans de morir,
el desgraciat va escriure a sa estimada:

—Adéu, cor meu! Vaig esguerrar el camí;
vina'm a veure en mon darrer matí.

M'esperaràs a la porta; no hi faltis pas;
i si un xic trigo a sortir, en mon cap pensaràs,
que esperarà, per sort traïdora,
la guillotina esglaidora;
i quan la porta s'obrirà,
faré sis passos i veuràs.

... ..
Per tu tan sols, per tu serà.

(1) Traducció d'una cançó francesa titulada «Tu m'attendras à la porte».

De la festa de demà

Ella:—Jo sento una veritable simpatia per les modistes.
El que paga:—Jo, no!

Capricis i paradoxes

FRESSUPOST DE CULTURA O D'INCULTURA?

Economies!... Economies!... Vet ací el lema de l'Ajuntament governatiu de Barcelona. Lema certament encoratjador, necessari per a una ciutat que acaba de sofrir la disbauxa econòmica, l'expoliació més fantàstica que potser mai cap ciutat del món hagi sofert. Lema que no pot de cap manera deixar de trobar l'adhesió de tot un poble en-dogalat pels impostos, aclaparat per la carestia de la vida, per la desproporcionada retribució del treball en molts aspectes. Economies! Economies!... Lema que podria convertir un Ajuntament governatiu en popular.

Però com realitza l'Ajuntament el seu lema?... Anullant contractes com el de la recollida d'escombraries?... Suprimint subvencions impopulars com l'atorgada per la conservació del Palau de Pedralbes?... Suprimint places de favor en les dependències municipals creades pel primer Ajuntament de la Dictadura?...

Res d'això! Aquestes coses són sagrades, invulnerables. Els majors contribuents, sobretot, suros — o si voleu carbasses — posats a l'Ajuntament per fer flotar les nostres finances, s'hi oposarien d'una manera decidida. Els estalvis cal fer-los en altres aspectes de la vida barcelonina que no comprometin per res l'Ajuntament ni davant de cap grup financer ni davant del poder omnímode que els ha atorgat, ben gratuïtament, la representació de la ciutat. Un d'aquests aspectes és el de la cultura. Així l'Ajuntament, per exemple, no ha pogut atorgar a l'Ateneu Barcelonès

la subvenció misèrrima que deixà de cobrar en l'època dictatorial.

Es el que es diran els regidors monàrquics: Què importa que la primera institució cultural de Barcelona no pugui rendir degudament els seus serveis?... Què importa que no estigui degudament proveïda de revistes, de llibres; que no es pugui seguir bé, de les seves sales estant, tot el moviment cultural i artístic del món?... De què serveix la cultura?... La cultura és la causa de totes les revolucions. Davant de cada revolució hi han anat sempre els intel·lectuals amb les seves prèdiques, els seus fullets i els seus llibres.

Economies!... El lema de l'Ajuntament governatiu de Barcelona, el lema que l'hauria pogut fer esdevenir popular, s'ha convertit senzillament en un escarni. Que els hospitals estiguin mal servits?... Què importa! Que les biblioteques no estiguin degudament proveïdes?... Què importa! Que no hi hagi prou escoles?... Què importa!... El cas és que el favoritisme burocràtic no sigui interromput, que els grups financers no siguin molestats, que uns palaus i uns jardins que tenen la seva entrada interdidada al poble, conservin la seva magnificència i la seva frescor...

Ah!, ningú no dirà que l'Ajuntament de Barcelona no defensa bé els interessos d'aquesta segona dictadura, continuació, en tot l'essencial, de la primera. Compte, però! El poble comença a reaccionar virilment. La prova és aquest magnífic moviment ciutadà a favor del Grup Escolar del carrer de Lleida. El poble defensa la cultura... Això és una cosa més important que un míting, i àdhuc que una vaga. La cultura!... Vet ací, potser, la senyal més clara del crepuscle d'un règim.

DOMÈNEC GUANSÉ

Preparant la festa de les Llucietes

—En aquest programa que ens han fet, també hi podien haver posat un número: El d'una visita als que no tenen vista per dur-los un xic de la nostra alegria.

Modistetes

Aquella actriu s'havia fet famosa representant un tipus de modisteta.

I ell se n'havia enamorat precisament per això: per la interpretació del tipus i perquè li recordava una modisteta que havia estimat a París. Les dones que hem estimat molt no moren mai: reviu en la veu, en la manera de caminar, en el mirar, en el gest d'altres dones. Una mateixa dona l'estimem moltes vegades en moltes altres dones.

Ell, però, quan s'adonà que la modisteta que tenia als braços era una modisteta de teatre, la deixà.

Abans les modistetes—sobretot en les novel·les i en les comèdies—tenien una fi dolenta: anaven a un ball els diumenges, coneixien un home dolent que les enganyava, pas-

saven pel cabaret i el music-hall i acabaven en una non sancta d'aquestes on venen la carn de dona com si fos de vedella.

Ara tot ha canviat: Ara es casen com Déu mana.

Potser això no és tan novellesc. Però és molt més tranquil·litzador: Ja és hora que les noies—modistetes o no—sols acabin malament en les novel·les i en les comèdies.

En amor, la modisteta és un còctel, una llepolia, un entreteniment, una joguina. És a dir: tot el contrari d'aquest plat fort—i tantes vegades indigest—que és el matrimoni.

Cercant papers, en un calaix, hem trobat aquest retrat. És un retrat vell, descolorit, fet a Les Planes per un fotògraf ambulànt.

En aquest retrat hi ha uns joves, unes noies. Els joves—entre els quals estem nosaltres—són artistes: pintors, músics, escultors, escriptors. Les noies són modistetes. Aquests joves—entre els quals estem nosaltres—, aquestes noies, riuen, estan alegres, han adoptat, per a retratar-se, una actitud còmica.

Nosaltres, però, contemplem aquest retrat amb tristesa. Han passat tants anys, hem treballat tant, ens hem avorrit tant!

El retrat, però, vell i descolorit com era, feia una olor deliciosa: olor de joventut...

Les modistetes que hem estimat, totes tenien un encís fugitiu i efímer, una gràcia d'ala.

Per això volaren de la nostra vida.

Un altre retrat, vell també i descolorit. És el retrat

d'una noieta vestida de negre. Té uns cabells rossos, que són com un resplendor entorn del rostre; té uns ulls clars, lluminosos; té una faç molt blanca; té una boca fina, unes mans fines.

Qui és aquesta noia? Recordem que l'hem estimat; que l'hem tinguda als braços; que parlàvem hores i hores amb ella pels carrers foscos i solitaris, al peu del seu balcó; que li deixàvem llibres; que una nit de Sant Joan...

Ho recordem tot, tot, menys el seu nom.

Tots, de joves, hem estimat una modisteta. I ella—ara, després de tants anys, quan som respectables, i tenim panxa i una posició—és el millor que hi ha hagut en la nostra vida: la joventut.

LLUÍS CAPDEVILA

—T'agradaria que et fessin reina?

—I ara! No, noia; això ja és passat de moda...

Les nostres Llucietes

Demà les alegres modistetes de la ciutat celebraran la seva diada, tan bellament iniciada dos anys enrera, i que el governador dictatorial Milans del Bosch va prohibir de repetir l'any passat. La fòbia que sent aquell senyor, encara pertanyent a entitats catalanes de les quals cobra la sopa-boba, per tot el que era no sols català, sinó barceloní, li va fer veure visions i manifestacions antiespanyoles àdhuc en festes com la de les modistetes, que, si més no, haurien d'ésser respectades per tractar-se d'una branca ciutadana, treballadora, noble i digna de respecte, com és la dona. Però els Milans estaven renyits amb la galanteria, i la seva assistència a festes religioses era un mite. Anaven a missa i prohibien que les modistes honoressin la seva patrona.

Aquest any, però, la festa se celebrarà i tindrà un èxit insospitat. Ja no serà tan sols una desfilada de nenes maques pels nostres carrers, agafades del braç i convidant a la gresca al jovent estudiós i treballador. No veurem tan sols els seus caparrons ornats amb paperines de colors i formes extravagants. Un xic de bona voluntat per bona part de persones i de les cases on elles treballen tot l'any, farà que demà sigui festa per totes les modistetes i puguin gaudir d'un dia de Santa Llúcia ben plaent. Les veurem pels nostres carrers ostentant les allegories de la diada, somrient més que mai, perquè la festa de demà no és tan sols d'esplai, sinó de caritat, benèfica, per aquelles modistetes que no tenen tota la preuada salut i a les seves llars hi manquen els aliments...

La festa de les llucietes és digna de tots els elogis. No sabem per què, hi hagué qui va trobar motius punibles en ella. Es a dir, sí ho sabem. Varen passar uns quants anys que els qui deien governar-nos es complaién a portar la

contrària al poble. I el sol fet que les noies més maques de la nostra ciutat, les que vesteixen les dones dels homes de pes, es manifestessin amb tota la seva formosor i joventut, els era enutjós.

Llucietes de la ciutat de Barcelona! Tingueu vosaltres la vostra diada. Passeu pels nostres carrers agafades del braç i encomaneu-nos un xic de la vostra alegria i joventut encisadores. Festegeu el 13 de desembre com una diada ben vostra, que els qui us estimem estem freturosos de sentir les vostres veus i volem contemplar mil cossos vinciadissos per les Rambles, que volen participar dels encisos que escampeu...

Visquen les modistetes de casa nostra!

DOMÈNEC DIUMENGE

Una visita aclaratòria

L'altre dia ens visità el doctor Mateo Bonafonte, que s'havia donat per alludit en una nota que publicarem referent a un doctor i catedràtic de ginecologia, domiciliat al carrer de Balmes.

Ens ha dit que en el nostre solt hi havia vist algunes inexactituds, i ens pregava les rectificuéssim. Les inexactituds, segons el doctor Bonafonte, són les següents: portaren la malalta a casa seva a les set, i ell era al Cafè, perquè a les sis acaba la visita; la malalta l'enviava un doctor que havia donat un diagnòstic equivocat; com el cas era urgent, l'envià al Clínic, per creure-ho lloc indicat per poder practicar la intervenció que l'estat de la malalta requeria; com que els que duïen la malalta se n'anaven, atrafegats, sense pagar els seus honoraris, en ésser a la porta un d'ells li preguntà quan li devia, i ell, el doctor, cobrà menys del que cobra, no ja en una hora extraordinària, sinó ordinàriament.

—A mi me gustan la cosas claras, yo soy franco.

—Franco? Vés amb compte que no t'agafin!

L'ase del poble

—Està molt atropellat, pobret; molt cansat; però l'anem apedassant i va fent. El que no podem fer és tornar-li la vista.

Festa de joventut

Dues festes hi ha a l'any que són dignes de tenir-se en compte: la de la Cultura i la de l'Alegria. La primera ja s'ha celebrat; va tenir lloc per la Diada del Llibre. La segona es celebrarà demà.

Aquestes dues festes que fa tan poc temps han estat establertes, no les trobaràs al calendari, lector amic. Els homes que confeccionen calendaris ens produeixen l'efectes d'homes austers, exempts de bon gust i gens entusiastes de les coses belles.

Si a nosaltres ens estés encomanada aquesta missió, el que menys ens preocuparia fóra que hi constessin els sants. I no perquè tinguem idees contràries—nosaltres respectem les de tothom—, sinó perquè ens sembla que fóra una prova de civisme el fer-hi constar dates tan dignes i nobles com ho són la del Treball, la de la Cultura, la de l'Alegria...

Els pobles que es consideren cultes, haurien de celebrar les festes dels torrçons i panellets amb una certa indiferència. El mal de molts homes radica precisament en això: en què els interessa més l'estómac que el cor. I el cor és la base principal dels qui es diuen intellectuals o creuen tenir un cervell despert.

Un home que pensa—que pensa de veritat—, que raona, avui veurà amb bons ulls com els carrers de la ciutat perden el seu aire auster i comercial i es converteixen en riuades d'alegria.

A tots els pobles i ciutats haurien d'existir aquestes manifestacions de joia, aquestes exhibicions de joventut.

Considerant-ho políticament, la joventut és el partit que sempre tindrà més adeptes, perquè en ell s'hi apleguen

les aspiracions més grans a què pot aspirar aquesta actual generació anèmica.

Per això avui, al pas de les nostres modistetes, ens llevarem el capell amb fervor, i amb elles proferirem aquest crit "subversiu" de: "Visca la República de l'Alegria".

Serà una República per poc temps. Un dia. Però per nosaltres, que no som exigents, vint-i-quatre hores de goig bastaran per a dur al nostre pobre cor un alè de vida...

AGUSTÍ COLLADO

LICEU

Mercè Capsir no ens ha donat el "Barbiere" que nosaltres hauríem volgut, sinó "Rigoletto". De "Rigoletto" al "Barbiere" hi ha una gran diferència. Hi hauríem sortit perdent... si amb una veu com la de Mercè Capsir hom pogués perdre. Però això no és possible.

A més d'"Els mestres cantaires", s'ha donat la primera—la primera aquest any, com ja poden suposar—de "Lohengrin"—una de les obres menys personals de Wagner, i de les que menys ens plauen—, cantant-la esplèndidament M. Acamboure, Angela Rossini, Josep Kalenberg i Josep Groenen.

La direcció, o sigui la batuta del mestre Georg Sebastian, digna d'elogi.

Les distraccions del senyor Berenguer

—Que m'agrada aquest fonògraf!

NOVETATS

“Qui l'ha vist i qui el veu!” es titula la comèdia que acaba d'estrenar el jove autor J. M. Planas. La passada temporada, al mateix teatre, n'estrenà una altra—després diran que hom no protegeix els autors novells—de la qual no recordem el títol. Sí recordem, però, que hom digué que es tractava d'un plagi manifest d'una obra francesa.

Ara, aquesta segona obra, també ens fa l'efecte de cosa ja vista, de refregit, de reescalfat. A mesura que avança la representació, endevinem tipus, situacions i fins de vegades endevinem el diàleg que vindrà, un diàleg feixuc i barroer, en el qual hi ha acudits que ens recorden altres escriptors: Albert S. Llanas, per exemple, quan un dels personatges diu que “hi havia tants capellans que semblaven repetits”. L'obra que el senyor Planas ens dona com original ens recorda massa altres obres, perquè en fem crítica.

Es llastimós que un jove no sàpiga caminar i parlar sol. La interpretació, molt correcta.

ESPANYOL

“Tres milions són poca cosa” és el títol de la farsa melo-dramàtica que Enric Lluelles ha estrenat—amb un èxit de debò, no amb un èxit de Premsa i d'amics—en aquest teatre.

Aquest és el gènere que Enric Lluelles, al nostre entendre, manipula amb més eficàcia, més reeiximent. En aquest gènere ens ha donat una obra, “La vida no és nostra”, que pot considerar-se com de les millors del teatre dit popular. I cal considerar el teatre popular tan digne i ple de mèrit com l'altre. Exemple, Arniches. A Catalunya, avui com avui, no hi ha cap comediògraf que pugui conrear aquest gènere amb més encert i honestat literària que Enric Lluelles.

“Tres milions són poca cosa” és digna pariona de “La vida no és nostra”. Té humor, té gràcia, té emoció, té tipus ben vistos, situacions molt encertades. Té tot el que ha de tenir una comèdia per a triomfar. Ço que no comprenem, vist l'èxit de l'obra, és la seva vida efímera en el cartell.

Bé, força bé, la interpretació.

BARCELONA

Ha debutat la companyia de Matilde Rivera i Enric de Rosas, ja coneguda del nostre públic. Ha debutat amb una obra d'autor català: “Guillermo Roldán”, original de Bartomeu Soler.

“Guillermo Roldán” és una obra forta, intensa, un xic a la

—Em sembla que si l'inflo massa, m'esclatarà al nas.

manera d'Echegaray. Obtingué un bon èxit, tant per l'obra en si com per la interpretació.

NOU

Una altra obra dels autors de “Paca la telefonista” o siguin els senyors Sevilla i Carreño. Es titula “En tierra extraña” i és una obra ben diferent de “Paca la telefonista”.

A nosaltres el llibre—l'acció del qual passa a Noruega—no ens agrada tant com la música. I és que els madrilenyíssims autors de “Paca la telefonista” deuen saber ben poques coses de Noruega!...

La música, en canvi, és una cosa ben honrada i digna d'elogi.

I digna d'elogi la interpretació, sobretot per part de Matilde Vázquez, Empar Saus, Joan Rosich i Rodolf Blanca.

APOLO

El passat dimecres degué estrenar-se “El ceñidor de Diana”, dels senyors Paso, González del Toro i Alonso.

No som pas a temps de parlar-ne. Ja ho farem, si Déu ho vol, la setmana entrant.

OLYMPIA

Circ eqüestre, un gran programa de circ eqüestre.

D'aquest programa cal destacar-ne els 9 Breiers, Toni Grice, Els óssos de Berg, Silvestre-Nereida i el Tríu Gautier.

A. S.

OBRA RETIRADA

Ja sabem què ha passat amb l'obra d'Enric Lluelles: l'autor l'ha retirat.

No sabem què ha passat, però ens ho pensem. I ens pensem que Enric Lluelles deurà tenir raó.

A conseqüència del fall d'un consell de guerra contra el capità d'infanteria senyor Garcia Miranda, ha estat separat de l'exèrcit per haver concorregut a una conferència republicana.

Es veu que a Espanya la milícia no pot tenir idealitats. Què hi farem!

Un fill de Ghandi, de 17 anys, ha mort a la presó de Bombai a conseqüència de la vaga de la fam que practicava feia seixanta dies, com a protesta del tracte que es dona a les persones detingudes.

Un heroi de 17 anys! Que pocs en queden!

El Govern ha presentat a la Cambra el projecte de pressupost per a 1931 amb grans reduïments en les despeses.

El rei sollicita la reducció d'un 25 per 100 en la seva llista civil i en la dels seus familiars.

Però això no és a Espanya; és a Romania.

En projectar-se per segona vegada la pel·lícula "Sin novedad en el frente" en un cine de Berlín, una part del públic començà a cridar i llençà per la sala líquids pudents.

La policia desallotjà el local.

La pel·lícula "Sin novedad en el frente" és antibèlica.

Torna a ésser a Madrid En Cambó.

Diu que ha de fer unes interessants informacions a la Premsa fixant la seva posició política i el seu criteri davant el problema dels canvis.

Nosaltres ja fa temps que les sabem, les seves opinions.

A València s'ha fet un homenatge al savi doctor Ferran.

A Barcelona encara no s'ha fet res.

Potser si s'hagués tractat d'algun fenomen de la boxa o del futbol, ja ho hauríem fet.

A Wesdle, un avió ha caigut d'una alçària de 10.0000 metres. Ja són metres, ja.

Però d'altres, que tots sabem, cauran de més alt encara. I si no, al temps!

"El Imparcial" s'ha fet romanonista.

Déu els va fer per anar junts.

S'honoren mútuament.

Sánchez Guerra ha abraçat al general Berenguer i ha dinat amb tres ministres.

¿Tal volta ha oblidat ja Bellido?

Sembla que, finalment, l'aviador Franco està en lloc segur. La policia espanyola, doncs, s'ha lluit.

Ho comprenem.

Es que la seva especialitat no és la caça de l'aviador: és la del comunista.

A València el governador ha prohibit a "El Pueblo", el diari republicà, que seguis ocupant-se del pistolisme.

No hauria estat millor que hagués prohibit el pistolisme?

Els artistes encarregats de dictaminar sobre les obres de caràcter artístic que portaren a cap els diputats de la dictadura han presentat el seu report...

...Segons el qual cal desfer-ho tot, i tornar-ho tot al seu antic estat.

El poble, tanmateix, ho ha pagat.

Cal exigir les responsabilitats.

Cal posar la camisa de força als orats que ho van encarregar.

A "Política", de Còrdova, ha aparegut una informació periodística sobre Ramon Franco.

Es veu que vola alt aquest Franco!

Demà, dissabte, és Santa Llúcia.

Segurament, els nostres governants, que ja no saben per on naveguen, deuran fer festa major... perquè Santa Llúcia els conservi la vista!

El senyor La Cierva, l'home funest de 1909, ha fet un discurs monàrquic a Madrid. Diu que ell no pot ésser més que monàrquic.

Per nosaltres, que ho sigui. I que no es faci il·lusions, que mai no l'hem volgut al costat nostre.

M. de S. — La seva poesia, senyoreta, és quelcom defectuosa i molt llarga. Massa llarga per l'espai que tenim disponible.

V. C. — Com tots els vostres, anirà, si el lloc ens ho permet.

A. B. — Només us falta la C, però sense ella també va aï cove.

B. R. B. — Impossible accedir a la vostra petició.

E. I. (Palamós). — La vostra direcció no era veritat. No s'hi val, a embolicar, eh, nena!

A. S. — Si abans no ho hagués escrit un dels nostres poetes, l'hauríem acceptat. Però no sabem si ell ho va copiar de vos o vos d'ell.

J. B. — Si us hi empipeu, encara hi sortireu perdent, perquè haureu de pagar el gasto.

Miliu. — Ets tan descarat com el teu "tocaio" de la Ràdio. Per comptes de fer versos, val més que tornis a estudi a aprendre de "modos".

Nineta. — No són adequades les nostres pàgines per a fer-hi una declaració amorosa. Ell no la estima? Trenqui-li el cap, dona!

Impremta "L'Esquella" - "La Campana", Om, 8, Barcelona

ESPECTACLES

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors:

JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA

Primera actriu: MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda: **LES DONES QUE FUMEN.** — Nit, a les deu: **L'HOMME VERGE.**

Demà, dissabte, nit; estrena del vodevil en tres actes, de SALVADOR VILAREGUT,

NO TÉ UN NO

TEATRE APOLO

Avui, divendres, nit: Estrena en definitiva a Barcelona de l'"assumptes mitològic", en un pròleg i dividit en dos actes, d'Antoni Paso (pare) i Ricard G. del Toro, música del mestre Francesc Alonso,

EL CEÑIDOR DE DIANA

Protagonistes: CELIA GAMEZ i FAUSTINO BRETANO,

A l'estrena hi acudiran els seus autors. L'orquestra serà dirigida pel popular mestre Francesc Alonso.

PAPEL
DE
FUMAR
BAMBU

VIES URINARIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inútilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc. de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uètritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catzets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva

malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sifilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *ulceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potenciàls del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franqueig a **Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentelament, tractament i guariment de les dites malalties.

MARICEL-PARK

GRAN PARC D'ATRACCIONS
MONTJUIC

MUNTANYES RUSSES

Les més sensacionals d'Europa

BUG L'atracció més trepidant

Witching Waves La sempre agradable atracció

GRAN PISTA D'SKATING

MAGNIFIC RESTAURANT

TOBOGAN - CASCADA - DISCOS - SKOOTER

Mitjans de comunicació:

AUTOS: Carretera de Montjuïc, recentment asfaltada.

PUBLIC: Funicular de Montjuïc (bitllet anada i tornada combinat amb entrada al Parc: 1 pta.)

ENTRADA AL PARC: 0,50 ptes.

Caruso, Fleta, Titto Schipa, Pau Casals, Sagi-Barba, etc.

Totes les celebritats impressionen en discos

La voz de su Amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

Demaneu-los per tot arreu

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

DICCIONARI CATALÀ = CASTELLA CASTELLA = CATALÀ

Per A. ROVIRA i VIRGILI

Preu: Ptes. 15

OBRA NOVA

Acaba de posar-se a la venda

Cent ninois i una mica de literatura

PER

JAUME PASSARELL

Un volum luxosament imprès sobre paper semifil i els cent dibuixos, gravats amb un procediment especial.

Preu del volum: 10 pessetes

Obra nueva, póstuma

DE

VICENTE BLASCO IBÁÑEZ

El fantasma de las alas de oro

NOVELA

Pesetas 5

MANUAL

DE

Cuentas hechas

Por P. SOLER

Pesetas 1,50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorguen descomptes

La prudència del poble espanyol

—Aquest mes de la rifa, sí que no estem pas per revolucions.